

Memòria històrica

L'exposició itinerant

'Josep Benet, en la desfeta i el redreç' es pot veure a Montserrat ■ M. ROURERA

Tornar a Josep Benet

EXPOSICIÓ • El Museu de Montserrat dedica una exposició a un dels personatges cabdals de la Catalunya del segle XX, lluitador polític antifranquista i activista per la llengua i la cultura catalanes **RECONCILIACIÓ** • Benet va organitzar el 1947 l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat, el primer acte de reconciliació nacional després de la Guerra Civil

Mireia Rourera
MONTSERRAT

“Em dol haver dit que m'entristeix, sobretot, l'escàs interès que, en el camp polític, es manifesta generalment envers la història, àdhuc del propi país. Com em dol constatar que, en la gran majoria de polítics catalans, s'observa un fort desconeixement de la història de Catalunya, dels Països Catalans i d'Espanya, unes vegades; d'altres, un mal coneixement. I repeteixo que, sense un bon coneixement de la història del propi país, no es pot fer una bona política.” Aquest és part del discurs que va fer l'historiador, advocat i polític Josep Benet en ser investit doctor *honoris causa* per la Universitat Rovira i Virgili (URV) l'octubre del 2001. Aquest pensament i molts d'altres d'un dels activistes antifranquistes i catalanistes més importants de la Catalunya del segle XX es poden llegir i repensar –sobretot repensar– al Museu de Montserrat en la mostra

Josep Benet, en la desfeta i el redreç, comissariada per Jordi Oliva, que va ser deixeble seu, i que es pot veure fins al proper 1 d'octubre. Davant l'amenaça feixista les advertències de Josep Benet continuen sent avui indispensables.

“Aquest pensament de Benet és totalment intemporal. Ell va arribar a la història per la necessitat de conèixer la nostra pròpia història, manlevada fa 300 anys. Benet creu que la història és part essencial i que hauria de formar part de la formació integral de qualsevol polític que fa política al Parlament de Catalunya. Quan es va retirar de la política va considerar que el Centre d'Història Contemporània havia de tenir un paper clau per dotar el Parlament d'aquelles obres de referència de la història de Catalunya que expliquessin la història en clau nacional catalana i permetessin que els polítics fessin millor política”, explica l'historiador Jordi Oliva. Una cosa que no ha acabat passant i que avui continuaria de-

cebent Josep Benet. Ho diu Oliva: “Ell ja la tenia, la decepció. La va viure en pròpia pell amb la sensació d'arraconament que va tenir els últims anys de la seva vida. Ell seguia perfectament l'actualitat política, amb rigor i amb sentit crític i ningú s'atansava a demanar-li consell. Quan s'hi atansaven i els deia el que pensava ja no hi tornaven perquè la seva veu era essencialment crítica, crítica des d'una intel·lectualitat lliure com era ell, crítica, però lògicament amb sentit de país.”

Aquesta exposició itinerant –que es va veure per primer cop a Cervera, on va néixer– arriba a Montserrat, un dels llocs més importants en la vida de Benet i que més el van marcar. A Montserrat i de ben petit (el 1927, en temps de la dictadura de Primo de Rivera) va ingressar a l'escolania i durant la seva estada va dur a terme la seva primera manifestació de compromís per Catalunya participant en un intent de convocatòria de vaga

1/10/23

Fins aquest dia es pot veure al Museu de Montserrat l'exposició 'Josep Benet, en la desfeta i el redreç', comissariada per Jordi Oliva, deixeble del polític i activista catalanista.

d'escolans que es negaven a cantar en presència del rei Alfons XIII. Sent ja un jove (el 1947) va ser un dels organitzadors de les festes de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat, que es considera el primer acte de reconciliació nacional dels catalans després de la Guerra Civil. “Ell parteix d'una premissa després de la guerra i és que amb la Guerra Civil hi vam perdre com a catalans. Hi vam perdre tots, els d'un bàndol i els de l'altre, els de pensament d'esquerra i els de dreta. A ell no se li acudeix superar la desfeta de la guerra d'una altra manera que no sigui amb la reconciliació. Aquella trobada a Montserrat entre germans és per ell un inici per intentar començar a recosir la fractura de la guerra i defensar el que ell sempre defensava: la unitat d'acció política catalana és imprescindible per avançar”, insisteix Jordi Oliva.

Abans de la trobada a Montserrat, Benet havia treballat per allunyar l'Església catalana del nacio-

nalcaticisme i el 1946 va contribuir activament a la constitució de la Comissió Abat Oliba per preparar aquelles festes de l'entronització de la Verge, i va aconseguir que la Comissió es convertís en una mobilització popular històrica amb la creació de delegacions tant a parròquies com a entitats no religioses de tot Catalunya.

L'exposició que es fa a Montserrat i que es podrà veure fins al mes d'octubre mostra 25 fets clau de la trajectòria de Josep Benet (Cervera, 1920 - Sant Cugat del Vallès, 2008) i en detalla les quatre facetes com a historiador, polític, advocat i activista des d'un diàleg entre el seu pensament i el d'altres persones, moltes del seu cercle, que opinen sobre la seva obra. "El seu pensament polític –es detalla en un dels plafons de l'exposició– el trobem elaborat en les primeres hores de la llarga nit franquista, el 1944, a manera de ponència política a redós del Front Universitari de Catalunya (FUC). Quinze anys més tard d'aquell primer document, n'actualitza el contingut a *La desfeta i el redreç*. Alguns dels conceptes que hi desenvolupa són aportacions clau en la doctrina del catalanisme polític." També s'hi diu que Benet, "des d'un possibilisme realista", no entenia la política sense un compromís ètic, i de fidelitat i servei al poble català, i que en la perifèria obrera es deia: "Si Benet es catalanista, el catalanisme *debe de ser bueno*." Només així s'entén que Benet, que va ser capaç de "fondre en un sol poble lluita nacional i lluita social", fos, el 1977, el senador més votat de tot l'Estat per Entesa dels Catalans, amb més d'un milió de vots.

Josep Benet va ser un motor de la so-

cietat civil, al costat d'altres intel·lectuals activistes i amics com Albert Mament, Max Cahner, Jaume Vicens Vives, Llorenç Gomis, Serrahima, Joan Triadó, Fèlix Millet, Josep Maria de Sagarra, Alexandre Cirici i un llarg etcètera, amb qui va impulsar de nou la vida cultural a Catalunya i els Països Catalans, avui altra volta qüestionats.

L'exposició també destaca part de la seva vida personal, sobretot el casament el 1948 amb Florència Ventura, una altra activista col·laboradora necessària per exemple en el segrest de la Mare de Déu de Núria el 1967 per impedir que el règim franquista celebrés (i en fessin una exaltació nacional espanyola) els actes de coronació de la Mare de Déu, també per reclamar el retorn de l'abat de Montserrat Aureli Maria Escarré de l'exili (per les declaracions a *Le Monde*, en les quals Benet va tenir un paper important), el lliure nomenament per l'Església de bisbes autòctons de Catalunya i la dimissió de Marcelo González Martín, bisbe de Barcelona nascut a Valladolid, en el marc de la campanya *Volem bisbes catalans!* Benet també va estar al darrere de l'impuls a la Nova Cançó (1958), la campanya sobre el català a l'escola d'Òmnium Cultural el 1968 o el projecte Edicions Catalanes de París (1969). "Josep Benet no es pot entendre en tota la seva dimensió sense conèixer la seva relació amb Montserrat, igual que la història de Montserrat de la segona meitat del segle XX no es pot explicar sense considerar el paper que va tenir Benet", va destacar l'abat Manel Gasch el dia de la inauguració de la mostra, el passat divendres 7 de juliol. ■

Preservar la llengua

REEDICIÓ. L'historiador Jordi Oliva i Lluís Duran, biògraf de Carrasco i Formiguera, volen reeditar 'L'intent franquista de genocidi cultural contra Catalunya', de Benet

Josep Benet, amb Miquel Tarradell, Miquel Sellarès, Jordi Carbonell i Max Cahner, al Club Ramon Muntaner de defensa de la consciència nacional i promoció dels Països Catalans (1980).

Benet, Tarradell, Sellarès, Carbonell i Max Cahner al Club Ramon Muntaner ■ M.R.

M.R.
BARCELONA

Josep Benet el 1959 i amb Ramon Bastardes va participar en la creació de la revista *Serra d'Or*, sorgida a Montserrat i que va convertir-se en una plataforma per als intel·lectuals catalans de la segona meitat del segle XX que van combatre el franquisme i van apostar per la recuperació de la llengua i la cultura catalanes. El polític i activista també va escriure diversos llibres: *Maragall i la Setmana Tràgica* (1964), *Exili i mort del president Companys* (1990) *Combat per una Catalunya autònoma* (1980) etc. Entre aquests un que avui té més vigència que mai: *L'intent franquista de genocidi cultural contra Catalunya* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995).

L'intent d'aniquilar la llengua "és una constant històrica des del segle XVIII, des de la guerra de Successió", manté l'historiador i deixeble de Josep Benet, Jordi Oliva, que recorda la duresa de l'etapa franquista quan "va ser evident que es va voler reduir el català a l'àmbit només familiar". Ara que a les illes i al País Valencià Vox i el PP han iniciat una nova ofensiva en contra de la llengua catalana, que l'aniquilació de la identitat catalana fa guanyar vots a tot l'Estat i que s'és a prop de retornar a l'abisme, a la censura i el feixisme, Jordi Oliva i Lluís Duran, l'historiador que és expert i biògraf de Lluís Carrasco i Formiguera i membre de la junta d'Òmnium Cultural, estan pensant en la possibilitat de reeditar aquesta obra

de Benet. "Hem posat damunt la taula la reedició i la reivindicació del llibre *L'intent franquista de genocidi cultural contra Catalunya*. Voldríem respectar el text nuclear de Josep Benet, però seria una edició revisada, en la qual voldríem afegir un epíleg d'actualització que permetés seguir la trajectòria a partir del moment en què Benet ho va deixar. Volem constatar que aquest intent de genocidi, aquest intent de desaparició, aquest odi permanent pel català i la cultura catalana, amb aquesta voluntat obsessiva per fer-la desaparèixer del mapa, ha continuat tant en períodes més tranquils com en períodes extremament agressius com els que s'albiren en aquests moments", explica Oliva, que constata que "al final de tot només hi ha un únic objectiu: fer desaparèixer la cultura i la llengua catalanes per fer desaparèixer la nació". "Evidentment, en el moment

"En fariem una edició revisada per afegir-hi el que ha passat els darrers anys", diu Jordi Oliva

que caigui la nació aleshores desapareix qualsevol horitzó d'Estat", diu.

El 2009 Memorial Democràtic ja va tirar endavant una edició revisada d'aquest llibre de Josep Benet i ara Oliva i Duran en voldríem fer una revisió augmentada. A partir del setembre s'hi bolcaran per poder fer aquest projecte, avui imprescindible, una realitat. ■

La frase Jordi Oliva

COMISSARI DE L'EXPOSICIÓ A MONTSERRAT

“L'intent d'aniquilar la llengua és una constant històrica des del segle XVIII, des de la guerra de Successió”